עין משפט נר מצוה

קב א מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הלכה יז:

קג ב מיי' שם הלכה טו:

◆

תורה אור השלם

1. וְהִקְרַבְתֶּם עַל הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפַר בֶּן בָּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַייָ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: ויקרא כג יח

2. וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת: ויקרא יד לט

3. וּבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בַּבָּיִת צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא: ויקרא יד מד

4. וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכֻּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ עַל שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַייָ לַכֹּהֵן: ויקרא כג כ

◆

מוסף רש"י

זו היא שיבה זו היא ביאה. מפרש בתורת כהנים מה כילה חולץ וקולה וטח ונותן לו שבוע, אלמא נמרינן ג"ש כסר"כ ואע"ג דלא דמו התיכות הואיל ושניהם לשון ביאת שבוע הן (לעיל ד. ובעי"ו יומא ב: ומכות יג: וראה רש"י עירובין נא. באריכה) מה כילה מכיתו של כהן לבית המנוגע חולץ וקולה וטח ונותן שבוע להסגירו אף כאן בשיבה (נזיר ה.). קנאו השם. הקב"ה, כדכתיב המושב לה' לכהן (ב"ק קט:).

◆

שיטה מקובצת

א] כהנים לא תיבת אין נמחק: ב] עצמן בלא לחם ולחם בלא כבשים אין: ג] תיבות ר"ע אומר נמחק: ד] אינהו כבשים אינהו מדהני: ה] מדאישתני סדרן. ומעתה אין אנו צריכין כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן (הכי) [הן] א"נ אי לאו משום דאשתני פרים ואילים משום סברא דאשתני סדרן גרידא לא הוה אמינא אחריני נינהו. תו"ח: ו] גמר יהיו מתהיינה. משמע דיהיו לא קאי אכבשים והא דאמרינן בפ' הקומץ כבשים מעכבין זה את זה מ"ט הויה כתיב בהו [וי"ל] דודאי אין מקרא יוצא מידי פשוטו וקאי אכבשים לענין שיעכבו זה את זה אבל לא שיעכבו את הלחם דמכח הגז"ש אנו אומרים דעיקר קרא אתא ללחם לומר שמעכב לחם דהכי משמע לן דאותו יהיו דאתא לומר דחד מינייהו שמעכב את חבירו מדכתיב גבי תרוייהו. תו"ח: ז] ובן ננס נמי נילף. וא"ת הלא בן ננס פי' טעמו במתניתין וי"ל דבמתני' לאו עיקר הטעם אמר אלא ה"ק לרבין היה לך להודות לגז"ש דידי משום דאשכחנא במדבר קרבו כבשים בלא לחם. תו"ח: ח] מה להלן לחם כו' משמע דלר"ע לא קאי יהיו אכבשים וקשה דאמרינן בהקומץ רבה שני כבשי עצרת מעכבין זה את זה יהיו כתיב בהו וי"ל דאה"נ דקאי יהיו אכבשים [מיהו] לא קאי כל כך אכבשים אלא אלחם דלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבין את הלחם וה"נ אנו צריכין לומר לבן ננס איפכא דאמר יהיו אכבשים קאי ולא אלחם ובהקומץ [illegible] לא קאי כל כך כמו אכבשים. תו"ד [illegible] לחם נמצא מה שאמור בחומש הפקו[illegible] כבשים ופר לאילים ובפנחס הקדים [illegible] יא] בב"ק דכתיב האשם המושב לה[illegible] יוחסין לא דברו בתוס' שלנו ממנו [illegible] תהיינה ולאו קרא דקדש יהיו עיין [illegible] ונילף כבשים דבר שיש בו נמ[illegible]

תוספות

דורש בספרי בפרשת כי תצא דא"ר חנינא בן חזקיה בן גרון וכי מדת פרים אילים וכבשים אחת היא והלא כבר נאמר שלשה עשרונים לפר וגו' אלא מלמד שאיפה גדולה ואיפה קטנה קרויה איפה:

קרבו כבשים בלא לחם. פי' [ל] בקונטרס שלא היה להם אלא מן וקשה דבפ"ב דיומא (עה:) מוכח [מ] דאומות העולם היו מביאין להם מיני מאכל ובפ' שתי הלחם (לקמן צה.) נמי מוכח שהיה עמהם לחם הפנים במדבר והיו מקריבין מנחת העומר ואומר ר"ת דהיינו טעמא דכתיב כי תבואו אל הארץ ור"ע לטעמיה דכי תבואו לאו דווקא אלא ר"ש כרבי ישמעאל ספ"ק דקדושין (ד' לז:) דביאה לאחר ישיבה מיהו קשה דא"ס כן אף קרבניהם לא יקריבו ויש לחלק [נ] (ונראה לפרש) משום דשתי הלחם איקרו ביכורים כדלקמן (ד' מו:) ומה בכורים בארץ אף שתי הלחם כן ועוד דרשינן בהדיא פרק רבי ישמעאל (לקמן סט:) ממושבותיכם למעוטי ח"ל: **הלכה** ברבי שמעון בן ננס. תימה הילכתא למשיחא כדפריך [יט] פ' בית שמאי (זבחים מה.) ובפ' ד' מיתות (סנהדרין נא:) ובפרק עשרה יוחסין (קדושין עב.) גבי ממזרים [ס] פירשתי: **שבעת** כבשים אע"פ שאין לחם. מדלא כתיב והקרבתם [ע] על הלחם [פ] שבעת כבשים:

מדאשתני סידרן. משמע אי לא אשתנו ה"א דחד נינהו וקשה דפרק בא לו (יומא ע:) מצריך [צ] (איל אחד) לאשמועינן איל האמור בת"כ זהו האמור בחומש הפקודים ואיכא דדריש התם מאחד מיוחד וי"ל דמדהכא כתיב פרים ושני אילים והכא כתיב איל ושני פרים [ק] ש"מ אי בעי קאמר מדלא כתיב ג' פרים וג' אילים והיינו כדרשא דהתם א' ולא שנים:

גמר יהיו מתהיינה. ואף על גב [כ] דקאי אלחם לבד ואכבשים לבד כדאי' בהקומץ [רבה](לעיל כז.) מיהו מסתבר ליה דלא ניקום אעיכוב כבשים בלחם ותימה הוא:

ובן ננס ליליף יהיו מתהיינה. דהא דמו אהדדי טפי דתרוייהו מיירו בענין לחם ואף על גב דאמר טעמא [ר] במתניתין [שכן מצינו במדבר מ' שנה כו'] [ש] דיהיו מיהיו לא דמו להדדי דהדא ז' כבשים והדא שני כבשים ובתר דאסיק דיהיו מיהיו עדיף ליה פריך לר"ע כיון דעדיף אע"ג דלא דמו ובתוספתא [פ"ו] ובת"כ משמע דאמר ר"ע [ת] דבר שקול מי מכריע ואמר בן ננס אני אכריע: **זו** היא שיבה זו היא ביאה. ל"ע אי מלינן למילף מתרוייהו אמאי לא ילפינן [א]:

דנין דבר שמתנה לכהן. תימה אדרבה דנין דבר שממנו קרב למזבח מדבר שממנו קרב למזבח ויש לומר דהאי [כא] לא מסתבר ליה טפי כיון דאידי ואידי אלחם קיימי:

דאמר רב הונא קנאו השם ונתנו לכהן. פירש בקונטרס סוף הגוזל קמא (ב"ק דף קט:) קאמר הכי ולית' [כב] [ג] דהתם קאמר בברייתא קנאו השם ונתנו לכהן שבאותו משמר והכא לא מלית למימר הכי דקרבנות הרגל שוין לכל כדדרשינן פרק בתרא דסוכה (דף נה:) ותו דנתינה דהתם הוי לקדש בו את האשה ולכל צרכיו והכא לא הוי הכי כדאיתא בקדושין (דף נג.) המקדש בחלקו לא קידש אלא נראה לי דמילתא דרב הונא אהא איתמר [ד]: ולאיזו

גמרא

אילים מרובין ולא היה להן איפתן יביאו איל אחד ואיפתו ולא יקרבו כולם בלא איפות:

מתני' [א]הפר והאילים והכבשים והשעיר אין מעכבין את הלחם ולא הלחם מעכבן [ב]הלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבין את הלחם דברי ר"ע אמר ר"ש בן ננס לא כי אלא הכבשים מעכבין את הלחם והלחם אינו מעכב הכבשים שכן מצינו כשהיו ישראל במדבר מ' שנה קרבו כבשים בלא לחם אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם אמר ר"ש הלכה כדברי בן ננס אבל אין הטעם כדבריו שכל האמור בחומש הפקודים קרב במדבר וכל האמור בתורת כהנים [א] אין קרב במדבר משבאו לארץ קרבו אלו ואלו מפני מה אני אומר יקרבו כבשים בלא לחם מפני שהכבשים מתירין את [ב] עצמן ולא הלחם בלא כבשים שאין לו מי יתירנו:

גמ' תנו רבנן [1]והקרבתם על הלחם חובה על הלחם שבעת כבשים תמימים אע"פ שאין לחם א"כ מה ת"ל על הלחם מלמד שלא נתחייבו בכבשים קודם שנתחייבו בלחם דברי ר' טרפון [ג] ר"ע אומר יכול הן הן כבשים האמורים כאן הן הן כבשים האמורים בחומש הפקודים אמרת כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אינן הן אלא הללו באין בגלל עצמן והללו באין בגלל לחם נמצא מה שאמור בחומש הפקודים קרב במדבר ומה שאמור בתורת כהנים לא קרב במדבר ודלמא פרים ואילים לאו אינהו [ד] הא כבשים אינהו נינהו מדהני אישתנו הני נמי דאחריני ופרים ואילים ממאי דאישתנו דלמא הכי קאמר רחמנא אי בעי פר ושני אילים ליקרב אי בעי שני פרים ואיל אחד ליקרב [ה] מדאישתני סדרן ש"מ אחריני נינהו: הלחם מעכב את הכבשים: מ"ט דר"ע [ו] גמר יהיו מתהיינה מה להלן לחם אף כאן לחם ובן ננס גמר יהיו [יהיו] מה להלן כבשים אף כאן כבשים [ז] ובן ננס נמי נילף מתהיינה [ח] מה להלן לחם אף כאן לחם דנין יהיו מיהיו ואין דנין יהיו מתהיינה מאי נפקא מינה [ט]התנא דבי ר' ישמעאל [2]ושב הכהן [3]ובא הכהן זהו שיבה זהו ביאה ה"מ היכא דליכא דדמי ליה אבל היכא דאיכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן ור"ע נמי לילף יהיו מיהיו דנין דבר שמתנה לכהן מדבר שמתנה לכהן לאפוקי הני דעולות נינהו ואיבעית אימא בקרא גופיה קא מיפלגי [4]קדש יהיו לה' לכהן ר"ע סבר אי זהו דבר שכולו לכהן הוי אומר זה לחם ובן ננס מי כתיב קודש יהיו לכהן קודש יהיו לה' לכהן כתיב איזהו דבר שמקצתו לה' ומקצתו לכהן הוי אומר אלו כבשים ור"ע מי כתיב קדש יהיו לה' ולכהן לה' לכהן כתיב כדרב הונא דאמר רב הונא [י]קנאו השם ונתנו לכהן: אמר ר' יוחנן הכל מודים שאם

רש"י

[ג](אסד) **היו להם פרים מרובים.** כלומר דמים לקנות פרים ואילים כדי לרכן: **ולא היו להם נסכים.** כלומר אם יקנו מן הדמים אילים ופרים לא יהא בידם דמים לקנות נסכים: **יביאו פר אחד ונסכים כו'** (אילים מרובין. בלא מנחתם): **מתני' הפר** [ב] **האילי' והכבשי'.** דכתיבי בהאי קרא והקרבתם על הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן בקר וגו' (ויקרא כג): **את הלחם.** שתי הלחם דעצרת: **הלחם מעכב את הכבשים.** הנך שני כבשים דשלמים: **במדבר קרבו כבשים בלא לחם.** כלומר בלא שתי הלחם הבאים עם שני כבשים שהרי [ד] עומר ושתי הלחם אינן באין אלא מן הארץ (לקמן דף פג:): **הלכה כדברי בן ננס.** דכבשים מעכבי לחם: **אין הטעם כדבריו.** דהוא אומר במדבר קרבו [יא] [ה]נסכים ושלמים ולא היא: **שכל האמור בפרשת פנחס**[ו]. כגון הנך דמוסף קרבו במדבר: **והאמור בת"כ.** (ויקרא כג) כגון הנך ז' כבשים ופר ואילים [ז]לעולה דעל הלחם ושני כבשים דשלמים לא קרבו במדבר כדאמר בגמ': **גמ' חובה על הלחם.** דמשמע דאינן קריבין בלא לחם ולא לחם קרב בלא כבשים והדר כתיב שבעת כבשים דמשמע אע"פ שאין לחם: **א"כ מה ת"ל על הלחם כו' קודם שנתחייבו בלחם.** כל זמן שהיו במדבר: **כשאתה מגיע כו'.** דבת"כ (ויקרא כג) כתיב פר ושני אילים ובחומש הפקודים (במדבר כח) כתיב פרים בני בקר שנים ואיל אחד אלא אלו דחומש הפקודים באין בגלל עצמן [יב] דמוספין הן ואינן טעונין לחם: **והאמור בתורת כהנים לא קרב במדבר.** כדאמרן שלא נתחייבו בכבשים קודם שנתחייבו בלחם: **מדהני אישתנו.** פר ואילים (א): **דאחריני.** [יג] ואע"ג דשוין: **מדאשתני סדרן.** דבת"כ [יד] [ח]כבשים ופר ואילים ובפנחס והקרבתם פרים ואילי' כבשים וגו': **גמר יהיו מתהיינה.** דכתיב בלחם (ויקרא כג) ושני כבשים והניף הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה וגו' יהיו לה' לכהן יהיו הוייה ולא ידעינן אהייא קיימא הוייה או אלחם או אכבשים הלכך גמר יהיו מסלת תהיינה (שם) מה התיא הוייה אלחם אף היא הוייה אלחם: **גמר יהיו מיהיו.** דכתיב גבי ז' כבשים (שם) [טו] [ט](עולה) יהיו עולה לה' (ב): לחם וכבשים דשלמים [י]מתנה לכהן: [טז] **שכולו לכהן.** לאפוקי כבשים אימוריהן למזבח: **הוי אומר אלו כבשים.** אלמא יהיו אכבשי' [יז] כתיב: **קנאו השם ונתנו לכהן.** דמשולחן גבוה קזכו. ועיקר מילתיה דרב הונא אגזל הגר איתמר בפ' הגוזל עצים בב"ק (קט:) [יח] האשם (ג) לה' לכהן[כ]:

מסורת הש"ס

א) יומא ג: נזיר יח. מכות יג: חולין פג. לעיל ד. וש"נ, ב) [ב"ק קט: ערכין כח:], ג) קודם זה הדיבור צ"ל אילים מרובים בלא מנחתם שבשורה ד' והוא שייך לדיבור דלעיל וכי מדת פרים וכו' ונמחק לקמן ד"ה אילים כו', ד) [מכאן עד התיבה שייך לע"מ], ה) נ"א נסכים דשלמים. נ"ק, ו) [במדבר כח, כט], ז) העולה. נ"ק, ח) כתיב כבשים כו' ובפנחס כתיב פרים שנים ואיל אחד ושבעה כבשים וכו', ט) נ"ק מ"ו, י) שמתנה לכהן לחם כו'. נ"ק, כ) [שם ה], ל) בפרש"י דהכא שלפנינו ד"ה במדבר ליתא הכי אלא פירש כמ"ש תוספי' לקמן בסמוך, מ) נ"א דתגרי אומות העולם וכו'. נ"ק, נ) נ"ק מ"ו, ס) [לא נמצא שם ועי' תוס' יומא יג. ד"ה הלכה כו' מה שהניחו שם], ע) עם הלחם. נ"ק, פ) נ"א שבעה וגבל קרינן אהרן מפרש מדלא כתיב והקרבתם שבעה כבשים על הלחם, צ) נ"ק מ"ו, ק) ולא כתב ג' פרים ושלשה אילים ש"מ אי בעי קאמר והיינו כדרשה כו'. נ"ק, ר) במתני' מ"מ יהיו מיהיו. נ"ק, ש) פי' אע"פ דעדיף טפי ללמוד יהיו מתהיינה מללמוד יהיו מיהיו לא דמי כו' דש"ק, ת) הדבר. נ"ק, א) [וע"ע תוס' לעיל ד. ד"ה אלו נ"מ], ב) התם יתו דהתם. נ"ק, ג) [וע"ע תוספות זבחים מד: ד"ה ולאי].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מדהני וכו' ואילים דאחריני הס"ד ואח"כ מ"ה הני נמי אישתני כבשים ואע"ג דשוים: (ב) ד"ה גמר וכו' לה' הס"ד ואח"כ מ"ה דבר שמתנה לכהן לחם וכו' לכהן הס"ד ואח"כ מ"ה כולו לכהן דבל כבשים: (ג) ד"ה קנאו וכו' האשם המושב לה' לכהן:

◆

רבינו גרשום

לפר ושני עשרונים לאיל ונסכיהם דינן כמנחה ואמר לן ר' דאי איפה דהכא או היא הויא כעשרון דאורייתא או דין עשרון להיות לעתיד לבא איפה: ב: פרים ואיל והכבשים ושעיר של מוסף עצרת שבחומש הפקודים ופר ואילים וכבשים ושעיר התורה כהנים דחובות היום בולן קריבין בעצרת משבאו לארץ ושל מוסף היו קריבין תחלה ואח"כ של חובת היום: הפר והאילים ושבעת הכבשים ושעיר אין מעכבין את הלחם והלחם מעכב את הכבשים אותן שני כבשים של זבח השלמים כשהיו ישראל במדבר קרבו כבשים של זבח שלמים בלא לחם שלא היה להם לחם במדבר ועוד משום דכתיב כמושבותיכם תביאו לחם תנופה משיכנסו לארץ ולא קודם: אף כאן יקרבו וכו': אבל אין הטעם כדבריו שאינן: ב: כבשים של שלמים שהיו באין על הלחם לא קרבו כלל במדבר לפי שהן אמורים בת"כ עם הלחם וכל האמור בתורת כהנים לא קרבו במדבר לא פרים ולא אילים ולא כבשים ולא שעיר: אלא מפני מה אני אומר יקרבו כבשים בלא לחם מפני שהכבשים מתירין את עצמן בשחיטתן: חובה על הלחם. סמוך ללחם ושני כבשים שלא נתחייבו בכבשים האמורים כאן בתורת כהנים קודם שנתחייבו בלחם דהיינו לאחר כניסתן לארץ: אמרת כשאתה מגיע אצל פרים ואצל אילים של חומש [illegible]

א) נראה דצ"ל ומפיק ליה דכתי' יהיו לאשם קדש ונגמר מכלת וכו'.